

สื่อชุด “พัฒนาการ” ฉบับที่ 3

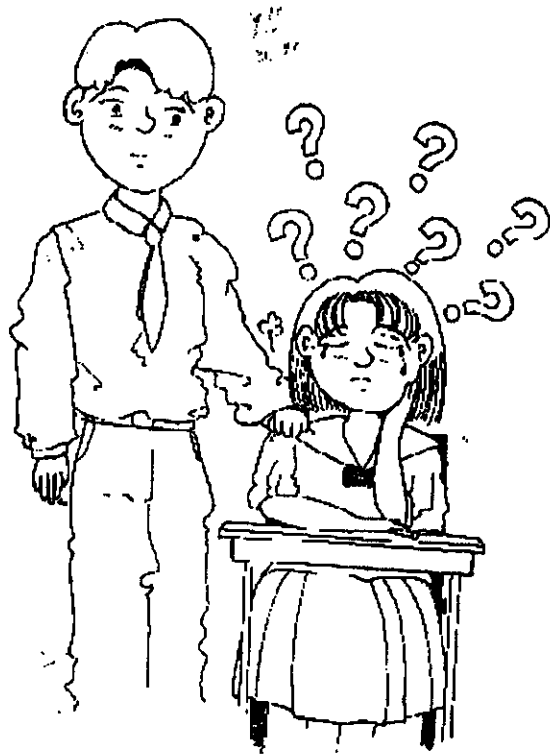

สารพันปัญหา

ศูนย์คณะกรรมการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สื่อชุด “พัฒนาการ” ฉบับที่ 3

สารพันปัญหา

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2540

จำนวนพิมพ์ 40,000 เล่ม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สงวนลิขสิทธิ์

ISBN 974-268-3654

คำนำ

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งหวังยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณสมบัติของนักเรียน นักศึกษา ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในหลักสูตรนั้น การปฏิรูปครูและการเรียนการสอนถือเป็นส่วนสำคัญ

เนื่องจากโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ ฉะนั้นบทบาทและวิธีสอนของครู ซึ่งเคยเน้นในด้านความรู้ความจำนั้นควรจะต้องเปลี่ยนไปเป็นการเน้นแนวช่วยอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างถูกต้อง ซึ่งครูจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

1. ต้องรู้จักและเข้าใจเด็กเป็นอย่างดี
2. ต้องสามารถช่วยเหลือเด็กในปัญหาที่ไม่ซับซ้อนเกินไปได้
3. ต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็ก

ดังนั้นศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ จึงได้จัดทำสื่อเพื่อช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือมีคุณสมบัติดังกล่าว โดยสื่อชุดนี้ประกอบด้วยเอกสาร 8 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 “ขอใจให้เป็นครู”	ฉบับที่ 5 “อย่าทำงานคนเดียว”
ฉบับที่ 2 “รู้จักเด็กของท่าน”	ฉบับที่ 6 “สำรวจตน”
ฉบับที่ 3 “สารพันปัญหา”	ฉบับที่ 7 “ยุทธวิธีของครู”
ฉบับที่ 4 “นานาวีธีการ”	ฉบับที่ 8 “กิจกรรมแนะแนวนักเรียน” (คู่มือครู)

โดยแต่ละฉบับมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

ฉบับที่ 1 “ขอใจให้เป็นครู” จะช่วยกระตุ้นให้ครูมีจิตสำนึกในความเป็นครู ตระหนักในความสำคัญของภารกิจการงานที่มุ่งความเป็นครู จากนั้น “รู้จักเด็กของท่าน” จะช่วยให้ครูปฏิบัติภารกิจเบื้องต้น คือการศึกษาเข้าใจพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือแก่เด็กได้อย่างเหมาะสมต่อไป ซึ่งได้เสนอ ในฉบับต่างๆ ตั้งแต่ฉบับที่

เอกสารชุดนี้มีจุดประสงค์ในการจุดประกายความคิดให้ครูได้สนใจที่จะนำไปพัฒนาตนเองและได้ศึกษา
หาความรู้ในระดับอีกต่อไป หากผู้อ่านมีความคิดเห็นประการใด ขอให้โปรดแจ้งให้ศูนย์แนะแนวการศึกษาและ
อาชีพ กรมวิชาการ ทราบด้วย จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงเอกสารดังกล่าวนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมวิชาการขอขอบคุณผู้จัดทำเอกสารชุดนี้และผู้ที่จะนำเอกสารชุดนี้ไปใช้ให้เกิดผลต่อการพัฒนา
นักเรียนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

(นายสงขล ลักขณะ)

อธิบดีกรมวิชาการ

คำชี้แจง

สารพันปัญหา เนื้อหาสาระในเอกสารเล่มนี้แสดงให้เห็นสภาพปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้นกับเด็กมากมายหลายแบบ และที่นำมาเป็นตัวอย่างในที่นี้เป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นบ่อยๆ ในโรงเรียน ซึ่งครูหลายคนอาจมองข้ามถือเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าครูให้ความสนใจดูแลคอยติดตามค้นหาความจริง ก็จะพบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งครูอาจคาดไม่ถึง

ดังนั้น ถ้าครูในโรงเรียนทุกคนคอยช่วยกันสอดส่องดูแล เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือทุกวิถีทางเต็มตามความสามารถในบทบาทหน้าที่ของตนแล้ว นับว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขมีชีวิตที่ดี เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

อภมา ทัศนช่วง

ประธานโครงการ

สารบัญ

สารพันปัญหา

อาภา ฤกษ์ช่าง

1

ก่อนถึงคำพิพากษา

บัวอร เอี่ยมรอด

7

ครูชาช่วยด้วย

สมปอง จันทรมานิตย์

12

ความผิดของใคร

อังสนา เปศะนันท์
บัวอร เอี่ยมรอด

17

" ឥរិយាបថ " "

สารพันปัญหา

การเป็นครูนั้นไม่ใช่ว่าจะเป็นงานง่าย ๆ สบาย ๆ ที่ใคร ๆ ก็สามารถเป็นได้ เพราะการพัฒนาให้นักเรียน มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติหรือพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้น ย่อมต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนแต่ละปัญหา ซึ่งเด็กหรือคนก็มีปัญหาหรืออย่าง บางปัญหาเป็นเรื่องเล็กน้อยเกิดขึ้นตามวัยของเด็ก เมื่อผ่านวัยนั้นไปแล้วปัญหาหรือพฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะหายไปเอง (ถ้าหากไม่มีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเสริมให้ปัญหานั้นพอกพูนมากขึ้น) แต่บางปัญหาเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีเหตุปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ทำให้ยากแก่การเข้าใจและสามารถแก้ไขได้ตรงจุดและในกรณีเช่นนี้ถ้าหากมีการด่วนสรุปแก้ไขปัญหาง่าย ๆ แบบขอไปทีจะยิ่งเป็นการซ้ำเติมเด็กให้มีปัญหารุนแรงมากขึ้น

ดังนั้นในการที่ครูจะสามารถปฏิบัติภารกิจของตนคือการช่วยเหลือเด็ก อย่างถูกต้องนั้น ครูจำเป็นจะต้องมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญ คือ การรู้จักใช้เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ ในการรู้จักเด็ก (ดังได้กล่าวมาแล้วในเอกสารฉบับที่ 2 ชื่อเรื่อง “รู้จัก เด็กของท่าน”) จากนั้นครูจำเป็นจะต้องรู้จักเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าจะอะไรเป็น “เหตุ” อะไรเป็น “ผล” ซึ่งเป็นการวิเคราะห์

ปัญหาอย่างเป็นระบบ ก่อนที่จะหาวิธีการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับอาการและสาเหตุของปัญหานั้น ๆ

นอกจากนั้นครูพึงตระหนักว่าปัญหาหนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้น อาจจะมีสาเหตุหลายสาเหตุ และในทางกลับกัน สาเหตุเดียวอาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้หลายปัญหาเช่นกัน

ฉะนั้น ในการแก้ปัญหาจึงต้องคำนึงถึงสาเหตุต่างๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งจะขอเสนอ ตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาการเรียน

ครูส่วนใหญ่คงจะต้องพบกับเด็กที่เรียนอ่อน หรือ ผลการเรียนไม่ดีมาแล้วอย่างเนิ่นนาน แต่ครูเคยวิเคราะห์หรือไม่ว่าอะไรบางอย่างที่เป็นสาเหตุให้เด็กเรียนไม่ดี ครูบางคนอาจสรุปง่ายๆ ว่า “เพราะเด็กสติปัญญาไม่ดี” หรือ “เพราะเด็กไม่ขยันเรียน” แต่แท้จริงแล้วสาเหตุที่ทำให้เด็กเรียนอ่อน หรือผลการเรียนไม่ดีนั้นมีมากมาย ถ้าลองจำแนกสาเหตุ อย่างดีแล้วอาจจะพบสาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุเกี่ยวกับตัวเด็ก ไตน์กั

1.1 เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน และมีค่านิยมที่ไม่ดีต่อการเรียน เช่น ไม่เห็นคุณค่าของ การเรียนและวิชาที่เรียน

1.2 เด็กไม่รู้วิธีเรียนที่ถูกต้อง ไม่รู้จักแบ่ง เวลา เรียน

1.3 เด็กไม่มีนิสัยในการเรียนที่ดี ไม่รู้จักควบคุมตัวเองให้มีวินัยในการเรียน

1.4 เด็กไม่มีความถนัดในวิชาที่เรียน

1.5 เด็กไม่มีพื้นความรู้ หรือสติปัญญา ไม่เพียงพอในการเรียนวิชาในระดับนั้นๆ

1.6 เด็กมีความเครียด หรือภาวะทางอารมณ์ไม่พร้อม

ในการเรียนช่วงนั้นๆ

๑๑๑

2. สาเหตุจากครู ไตน์กั

2.1 ครูดูหรือใช้อารมณ์ในการสอนกับเด็ก ทำให้เด็กเครียด

2.2 ครูใช้วิธีสอนไม่เหมาะสม หรือสอน ไม่เป็นทำให้เด็กเรียนไม่เข้าใจ

2.3 ครูมีความประพฤติไม่เหมาะสม ทำให้ เด็กขาดศรัทธาและไม่ยอมรับ

๑๑๑

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ไตน์กั

3.1 เด็กขาดวัตถุดิบอุปกรณ์ในการเรียน ขาดเสื้อผ้าอาหาร ทำให้ต้องขาดเรียนหรือเรียนได้ไม่เต็มที่

3.2 บรรยากาศของห้องเรียน โรงเรียน ร้อนอบอ้าวหรือมีมลภาวะทางกลิ่น เสียง ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน

๑๑๑

4. สาเหตุจากทางบ้าน ไตน์กั

4.1 ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนับสนุนให้ลูกเรียน

4.2 เด็กต้องช่วยทำงานบ้านหนักเกินไป ทำให้ไม่สามารถเรียนได้เต็มที่

๑๑๑

ปัญหาสารเสพติด

ปัญหาสารเสพติดนับเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความรุนแรงมากขึ้น ถ้าไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังจะเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไม่หาย หรือถ้าแก้ผิดยิ่งจะเพิ่มปัญหามากขึ้น ฉะนั้นการแก้ปัญหาที่รอบคอบจึงจะต้องรู้มูลเหตุที่มาของปัญหา ซึ่งหากวิเคราะห์แล้ว สารเสพติดอาจมาจากมูลเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็ก ได้แก่

1.1 เด็กจิตใจอ่อนแอ ไม่รู้วิธีปฏิเสธ จึงคล้อยตามเพื่อน หรือผู้ที่มาชักจูง ช่มชู้ ชวนให้เสพ

1.2 เด็กมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ชอบทำตามคนอื่น ดังนั้นหากสังคมใดมีคนใช้สารเสพติดมาก เด็กจะเห็นเป็นสิ่งที่ควรนิยม

1.3 เด็กมีนิสัยอยากรู้อยากลอง อยากรู้ และรักสนุก

1.4 เด็กมีความทุกข์ใจ มีความเครียด มีปัญหาและไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร จึงใช้สารเสพติดเพื่อลืมปัญหา หลบปัญหาชั่วคราว

1.5 เด็กขาดความรู้ที่ถูกต้อง หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น คิดว่ายาบ้าทำให้หูหนวกหูตึงได้ทันที

ฯลฯ

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 มีการล่อใจเด็ก โดยมีตัวอย่างของการเสพ และ

การขายสิ่งเสพติดอย่างแพร่หลาย ใกล้ตัวเด็ก

2.2 มีการบังคับ ช่มชู้ หรือหลอกลวงเด็ก ให้เด็กต้องใช้สารเสพติดทั้งโดยรู้ตัว และไม่รู้ตัว เพื่อประโยชน์ในการค้า และการใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการกระทำสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ

2.3 ภาวะแวดล้อมทางด้านที่อยู่อาศัย และโรงเรียนที่เต็มไปด้วยความอึดอัดคับข้องใจ ไม่สามารถสร้างความสบายกาย สบายใจได้ จึงต้องใช้สารเสพติดเพื่อหนีสภาพดังกล่าว

ฯลฯ

3. สาเหตุจากบุคคลรอบข้าง ได้แก่

3.1 พ่อแม่หรือบุคคลในบ้าน ไม่มีความรักความอบอุ่น ความเข้าใจอย่างเพียงพอ ทำให้เด็กต้องแสวงหาจากสิ่งอื่น

3.2 ครูอาจารย์ที่โรงเรียน ขาดความรัก ความเข้าใจ ทำให้เด็กไม่มีที่พึ่ง ต้องพึ่งสารเสพติด

ฯลฯ

ปัญหาด้านจริยธรรม

ปัญหาด้านจริยธรรม มีขอบเขตที่กว้างขวางมาก เพราะเกี่ยวกับความประพฤติ หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้องตามที่สังคม บทบัญญัติทางกฎหมาย และศาสนากำหนดไว้ ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ ปัญหาเด็กเกเร ชอบทำร้าย ทั้งคนและสัตว์ การขโมย การละเมิดทรัพย์สิน

ต่าง ๆ การประทุพผิตทางเพศ การพูดเท็จ พูดคำหยาบ ให้ร้ายแก่กัน ฯลฯ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ มีมูลเหตุเฉพาะ แต่ละเรื่อง แต่อย่างไรก็ตาม อาจสรุปเป็น สาเหตุใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุจากการอบรมเลี้ยงดู ใดน้ก

1.1 บิดามารดา หรือบุคคลใกล้ชิดเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี แสดงพฤติกรรมที่ไม่สมควรให้เด็กเห็นอยู่เสมอ

1.2 บิดามารดา หรือบุคคลใกล้ชิดไม่รู้วิธีแนะนำ สั่งสอนหรือฝึกรอบมอย่างถูกวิธี เมื่อเด็กทำผิด

1.3 บิดามารดาหรือบุคคลใกล้ชิดมักเลี้ยงดูเด็ก โดยใช้อารมณ์มากกว่าปัญญาหรือเหตุผล เช่น อาจใช้วิธี ตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป ซึ่งออกมาในลักษณะบังคับ หรือไม่ก็ตามใจเกินไป

1.4 บิดามารดาหรือบุคคลใกล้ชิด ไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ หรือละเลยไม่เอาใจใส่เด็ก รวมทั้งมีการทารุณกรรมกับเด็กด้วยวิธีต่างๆ ทั้งทาง ด้านร่างกายและจิตใจ จึงทำให้เด็กเป็นคนแข็งกระด้าง และทำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ดี เป็นการระบายความคับแค้นออกมา

ฯลฯ

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ใดน้ก

2.1 เด็กพบเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจากสังคมแวดล้อม และ สื่อมวลชนเนื่อง ๆ จนเห็นเป็นสิ่งธรรมดา บางอย่างมีการ

กระตุ้นจากสังคมมาก ทำให้เด็กอยากลองปฏิบัติตาม ในสิ่งที่ผิดๆ

2.2 มาตรการทางด้านกฎหมาย และระเบียบ ประเพณีที่ดิงามหย่อนยาน ทำให้เกิดกรณี “ทำผิด ไม่ต้องรับผิด” หรือทำผิดแต่ได้รางวัล ส่วนคนทำถูก กลับลำบากเดือดร้อน เป็นต้น ทำให้คนไม่สนใจในการ ทำสิ่งที่ถูกตองดิงาม

2.3 ระบบทางสังคมและการปกครอง ไม่มีความ ยุติธรรม มีช่องโหว่ให้คนที่ชอบแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

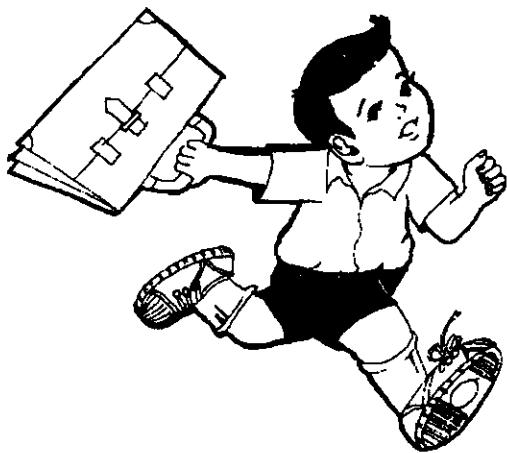
เขาเปรียบผู้อื่นได้โดยทางกระทำสิ่งที่ไม่ดีอย่างเห็นได้ชัด

2.4 สังคมยุคปัจจุบัน เป็นยุคแห่งวัตถุนิยม คนส่วนใหญ่นิยมวัตถุ ความฟุ้งเฟ้อ ความสุขที่ฉาบฉวย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่มาของการแสวงหาและการประพฤติที่ผิดศีลธรรม

๑๒๑

3. สาเหตุจากตัวเด็กเอง ได้นัก

3.1 เด็กขาดการพัฒนาทางจิตใจที่ดี ขาดปัญญาในการพิจารณาถ้อยแถลงว่าสิ่งใดดี ไม่ดี และขาดสำนึกในความรับผิดชอบต่อบุคคลตนเองและสังคม รวมทั้งขาดค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

3.2 เด็กขาดความเข้มแข็งทางด้านจิตใจที่จะต้านทานกับสิ่งไม่ดี ที่แยบยลใจ ทำให้ต้องคล้อยตามทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่ดี

3.3 เด็กต้องการระบายความคับแค้น ความคั่งแค้น หรือต้องการสิ่งชดเชยในความขาดแคลนของตน

๑๒๑

จากที่กล่าวมาแล้วนี้คงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ครูมองเห็นวิธีการในการวิเคราะห์ปัญหา ได้แล้วว่า **ปัญหา** ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมีสาเหตุทั้งสิ้น แต่จะเป็นสาเหตุใดบ้างนั้น ครูควรจะได้มีการศึกษาเจาะลึกโดยการรวบรวมข้อมูลของเด็กจากแหล่งต่างๆ ดังได้กล่าวไว้แล้วในเอกสารเล่มที่ 2 ชื่อ “รู้จักเด็กของท่าน” ส่วนวิธีการแก้ปัญหา นั้นจะได้กล่าวต่อไปในเล่มที่ 4 ชื่อ “บานวิธีการ” ซึ่งหลักการในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จะต้องพิจารณาทั้งสาเหตุและเป้าหมายของการแก้ปัญหานั้นๆ

เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการรู้จักวิเคราะห์ปัญหาและการช่วยเหลือ จึงใคร่ขอให้ครูได้ศึกษา ตัวอย่างจากเรื่องต่างๆ ในตอนต่อไป

" ก่อนถึงคำพิพากษา "

" ก่อดึงคำพิพากษา "

ในท้องพักครู

ตอนเที่ยง ราชรีวิ่งเข้ามาบอก ครูนิภา ซึ่งเป็นครูประจำชั้นด้วย สีหน้าที่ไม่สู้ดีว่าเงินหาย และสงสัยว่าจะเป็นยุพินเพื่อนในห้องชโมยไป เพราะยุพินเคยชโมยเงินเพื่อนในห้องมาครั้งหนึ่งแล้ว ครูนิภาจึงเรียกมาสอบถามดู ซึ่งยุพินปฏิเสธว่าไม่ได้ชโมยไป

ต่อมาอีก 2 สัปดาห์ เหตุการณ์ทำนองนี้ เกิดขึ้นอีกในห้องเรียน ครูนิภาจึงให้ค้นนักเรียนทุกคนในห้อง พบเงิน 250 บาท ในกระเป๋าหนังสือของยุพิน ซึ่งเป็นเงินของเพื่อนในห้อง

ที่จะนำมาจ่ายให้โรงเรียนเป็นค่าชุดกีฬา ครูนิภาให้นำของกลางคืนเจ้าของ และว่ากล่าวตักเตือน ไปพร้อมกับกำชับว่า ถ้าครั้งต่อไปทำอีกจะถูกลงโทษ

จากนั้นมาอีกไม่นานเหตุการณ์ก็เกิดขึ้นอีก แต่คราวนี้ยุพินไม่ได้ชโมยเงินเพื่อนเสียแล้ว แต่กลับชโมยเงินในกระเป๋าสตางค์ของครูสมรที่วางไว้ในท้องพักครู ซึ่งมีนักเรียนชั้นอื่น บอกว่าเห็นยุพินเข้าไปในห้องนั้นช่วงที่ครูออกไปคุมแถว

ครูนิภาเรียกยุพินมาพูดคุยเพื่อสอบถามหาความจริง ยุพินยอมรับว่าชโมยเงินของครูสมรไปจริง

ครูนิภา ซึ่งเป็นครูประจำชั้น เริ่มมองเห็นแนวโน้มว่า
ยุพินอาจกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมลักขโมยต่อไปแน่
ควรจะต้องรีบแก้ไข

ยุพิน ยังขโมยเงินเพื่อนอีก แม้จะถูกลงโทษไปด้วยวิธีการหลายๆ อย่างแล้วก็ตาม ทำให้ครูนิภา ซึ่งเป็นครูประจำชั้น รู้สึกว่า การลงโทษ คงใช้ไม่ได้ผลแน่ ต้องคิดหาวิธีการแก้ไขแบบอื่น

ขั้นแรก คือการหาสาเหตุ

โดยครูนิภารวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ไปเยี่ยมบ้าน

ครูนิภา ไปเยี่ยมบ้านของยุพิน 2 ครั้ง ทั้ง 2 ครั้ง ไม่พบพ่อและแม่ของยุพิน เพราะยังไม่กลับจากทำงาน สภาพของบ้านบ่งบอกให้ทราบว่า พ่อแม่ของยุพินมีรายได้น้อย ทั้งสองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ตั้งแต่เช้ากว่าจะกลับก็ค่ำ บางวันก็ดึก ยุพินต้องดูแล น้องอีก 2 คน ให้รับประทานอาหารก่อนที่พ่อแม่จะกลับ อาหารที่เสียน้องส่วนใหญ่ก็จะเป็นแกงที่ซื้อใส่ถุงมาจากหน้าตลาด วันละ 1-2 ถุง พ่อแม่ของยุพินไม่ค่อยได้มีเวลาพูดคุยกับลูกมากนัก เพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านแต่เช้า กว่าจะกลับก็มีมืดค่ำ เงินที่ใช้จ่ายไปโรงเรียนและซื้อกับข้าว แม่จะวางไว้ให้บนหลังตู้กับข้าว

2. สังเกตพฤติกรรม

ครูนิภาได้ขอร้องให้เพื่อนครูด้วยกันหลายคน ช่วยสังเกตพฤติกรรมของยุพินด้วยในช่วงเวลาที่สอนครูภาษาไทย และครูดนตรีให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า เวลาที่ครูถามคำถามยุพินชอบตอบเสียงดัง จะถูกหรือผิดก็

ไม่สนใจ แม้จะมีเสียงหัวเราะจากเพื่อนก็ตาม ซึ่งก็ตรงกับข้อสังเกตของครูนิภา

3. ทำสังคมนิติ

ครูนิภาอยากทราบว่าในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ยุพินได้รับการยอมรับเพียงใด จึงได้กำหนดสถานการณ์ให้หลายสถานการณ์ ทั้งการเรียน การทำงาน การไปเที่ยว การแสดง ความมีน้ำใจ ฯลฯ โดยให้เลือกเพื่อนที่จะร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วย ยุพินได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเพื่อนน้อยมาก โดยเฉพาะสถานการณ์การไปเที่ยว ไม่มีผู้เลือกไปด้วยเลย

4. สัมภาษณ์

ครูนิภาได้เรียกยุพินมาคุยด้วยหลายครั้ง เพื่อต้องการรู้จักมากขึ้น และต้องการอบรมสั่งสอน เรื่องการลักขโมยด้วย ครั้งแรกๆ ที่ครูนิภาเรียกมาคุยด้วย ยุพินดูไม่ค่อยสดชื่น และไม่ยอมพูดคุยด้วยมากนัก ซึ่งครูนิภาก็เข้าใจความรู้สึกของยุพิน จึงได้พยายาม

พูดคุยอย่างเป็นกันเอง เพื่อให้รู้สึกสบายใจ ระยะเวลาๆ ยุพินมาพบ
ครูนิภาด้วยอาการที่ไม่สะทกสะท้านและหวาดกลัวแต่อย่างใด ทำให้
ครูนิภารู้ข้อมูลเกี่ยวกับยุพินมากขึ้นว่า

ทัศนคติต่อโรงเรียน ยุพินมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน รักครู
รักเพื่อน และชอบมาโรงเรียน แต่รู้สึกว่าเป็นเพื่อนๆ ไม่ค่อยรักตน

สังคม ยุพินรู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยมีเพื่อน และมีอะไรหลายอย่าง
ที่ต้อยกว่าเพื่อน เนื่องจากฐานะทางครอบครัว

เป้าหมายการเรียนรู้ ยุพินเห็นว่า คนที่เรียนสูง จะมี งานที่ดีทำ
และตนเองก็อยากเรียนสูงๆ อนาคต อยากเป็นพยาบาล

ครูนิภาได้คำตอบแล้วว่า...

สาเหตุที่ยุพินขโมย มาจาก...

- ขาดแคลนเงินใช้
- ขาดความรัก ความเอาใจใส่
จากพ่อแม่
- ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง

วิธีการช่วยเหลือ

ครูนิภา ได้พยายามคิดหาวิธีการช่วยเหลือผู้พิการหลายอย่าง ทั้งที่ตนเป็นผู้ช่วยเหลือเองและขอความร่วมมือจากผู้อื่น

สำหรับตัวเอง ครูนิภาได้ดำเนินการดังนี้

- ให้คำปรึกษาโดยพยายามชี้ให้เห็นข้อดี ข้อเสีย ของการลักขโมย ซึ่งมีผลต่อตัวผู้พิการในอนาคตอย่างไร
- สร้างความรู้สึกที่ดีให้กับตนเอง เพื่อลดความรู้สึกที่เป็นปมด้อย โดยบอกจุดดีของผู้พิการ หรือจุดเด่นที่ไม่เหมือนคนอื่นในห้องให้เห็น จะได้เกิดการชื่นชมตนเองและรักตนเอง
- ให้ความรักและความเอาใจใส่สม่ำเสมอ โดยทักทาย พูดคุยให้กำลังใจ และถามถึงเรื่องการเรียน
- ในช่วงเวลาเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในการทำงาน และยกย่องชมเชย ให้เพื่อนเกิดการยอมรับ

สำหรับผู้อื่น ครูนิภาได้ขอความร่วมมือโดย

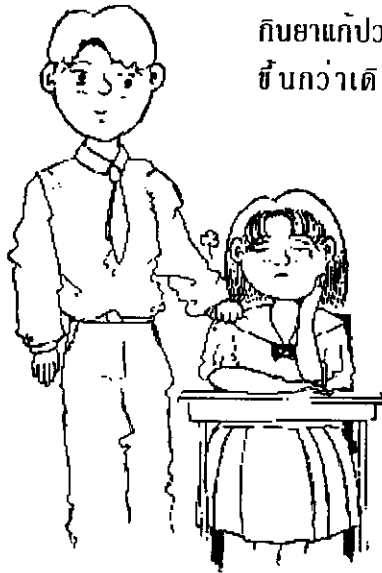
- ให้โรงเรียนจัดหาทุนการศึกษาให้ผู้พิการ
- ให้ร้านค้ารับผู้พิการ ไปช่วยขายของเพื่อหารายได้ในวันเสาร์-อาทิตย์
- ให้ครูอื่นๆ ในโรงเรียนช่วยดูแลพฤติกรรมของผู้พิการ และชมเชยผู้พิการด้วย ถ้าทำอะไรที่ครูเห็นว่าเป็นสิ่งดี

" ครุฑาช่วยถ้อย "

" ครูขาช่วยด้วย "

สุนิสา เด็กหญิงเชื้อชาติจีน สัญชาติไทย ผิวขาว รูปร่าง ค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับอายุ 13 ปี และกำลังเรียนอยู่ ชั้น ม.1 ในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ย่านชานเมืองใน กทม.

วันหนึ่ง เมื่อเริ่มเปิดเทอม 2 ได้ประมาณ 2 เดือน ในขณะที่นักเรียนทุกคนลงจากอาคารเรียนไปเข้าแถว เพื่อเคารพธงชาติ ครูศักดิ์ชาย ครูฝ่ายปกครองเดินตรวจอาคารเรียนและผ่านห้อง ม. 1/2 ซึ่งมีครูศิริอรเป็นครูประจำชั้น พบเด็กหญิงคนหนึ่งนั่งซบหน้าอยู่ที่โต๊ะในท้องเรียนเพียงลำพัง เมื่อครูศักดิ์ชายไปสอบถามดู จึงทราบว่า นักเรียนหญิงคนนั้นชื่อ ด.ญ.สุนิสาเธอไม่สามารถ เดินลงไปเข้าแถวได้เพราะมีอาการปวดที่ข้อเท้าอย่างรุนแรง นั่งหน้าอกทลายใจไม่ต้อยออกปวดท้อง หน้าตาเศร้าหมอง ครูศักดิ์ชายจึงไปบอกให้ครูศิริอรมาดูอาการของเธอและพยายามพุงเธอไปจนถึงห้องพยาบาลเพื่อหายานวดที่ข้อเท้า และ

กับยาแก้ปวดท้อง แต่เธอร้องไห้ บอกว่าปวดรุนแรงขึ้นกว่าเดิม ครูศิริอรและครูศักดิ์ชาย จึงตัดสินใจพาเธอไปโรงพยาบาลให้หมอตรวจอาการทางร่างกาย หมอลงความเห็นว่าไม่มีอาการผิดปกติใดๆ ทางร่างกายจึงแนะนำให้ไปพบจิตแพทย์ของโรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่ง หลังจากนั้นครูทั้งสองจึงรู้ข้อวินิจฉัยของจิตแพทย์ว่า สุนิสาเป็นโรคเกี่ยวกับจิตใจ

โรคเกี่ยวกับจิตใจ...ประโยชน์

สร้างความสุขของระคนกับความวิตกก

ให้กับครูศิริอรเป็นอย่างยิ่ง

เธอเฝ้าถามตัวเองว่า

เกิดอะไรขึ้นกับสุนิสา...

คงมิใช่เรื่องธรรมดา ๆ แน่ ๆ

ใช่หรือไม่...

เหตุการณ์วันนั้นเป็นแรงกระตุ้นทำให้ครูศิริอรทนนิ่งดูตายมิได้เสียแล้วความเวทนาสงสารก่อตัวขึ้นในใจของผู้มีจิตสำนึกในความเป็นครูอย่างครูศิริอรพร้อมกับป้อนคำถามให้กับตัวเองว่า “เราจะทำอย่างไรดี” จึงนำเรื่องนี้ไปหารือกับอาจารย์ใหญ่ ซึ่งก็ได้แนวทางการว่า ควรหาข้อมูลกับหลาย ๆ ฝ่ายเสียก่อน เริ่มที่ครูในโรงเรียนที่สอนสุนิสาทุกวิชานั้นแหละ ต่อจากนั้นก็ขยายวงกว้างไปเรื่อย ๆ เพื่อให้รู้สาเหตุที่แท้จริงจะได้ช่วยกันหาทางช่วยเหลือสุนิสาท่อไปได้... นั่นคือจุดเริ่มต้นของครูศิริอร และเธอก็ลงมือทันที โดย...

1. พูดคุยกับครูที่สอนสุนิสาทุกวิชา ได้ข้อมูลดังนี้คือ

ครูภาษาไทย เคยให้เรียงความในหัวข้อเรื่อง “ชีวิตและครอบครัวของข้าพเจ้า” พบว่าสุนิสาไม่มีบ้านเป็นของตนเอง พ่อกับแม่อาศัยอยู่ใน ครอบครัวใหญ่ ที่มีย่า อาหญิง อาชาย อาสะใภ้ รวมทั้งสุนิสา และน้องหญิง 1 คน น้องชายอีก 1 คน รวมทั้งหมด 9 คน พ่อและแม่ไม่ได้อยู่บ้านนี้ประมาณ 2 ปีมาแล้ว เพราะต้องไปค้าขายดูแลกิจการของครอบครัวที่ต่างจังหวัด แม่จะกลับมาเยี่ยมลูก ๆ เดือน ละ 2 ครั้ง ย่ากับอา มีบทบาทในบ้านมาก สุนิสาและน้อง ๆ จะถูกใช้งานอย่างหนักโดยเฉพาะสุนิสาซึ่งเป็นคนโต เมื่อได้พบแม่ทั้งสองก็ปรับทุกข์ ซึ่งกับและกันอยู่เนือง ๆ สุนิสามีอาการไม่สบาย นอกจากนั้นในเนื้อหาของเรียงความ

ยังมีประโยค ที่น่าสนใจอยู่หนึ่งประโยค คือ “ชีวิตของฉันเหมือนกาฝาก ต้องอาศัยอยู่กับต้นไม้ใหญ่ ฉันอยากเป็นต้นไม้เล็ก ๆ ที่ไม่ต้องอาศัยต้นไม้ใหญ่ต้นนั้น...”

ครูคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคม ครูทุกคนให้ข้อมูลค่อนข้างตรงกันว่า สุนิสาเป็นเด็กตั้งใจเรียนดี ทำงานทุกอย่างที่ครูสั่งยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์ บางครั้งการบ้านไม่เสร็จ เมื่อถามจึงรู้ว่าบางวันทำไม่ทัน เพราะต้องทำงานบ้านมาก บางครั้งทำการบ้านไม่ได้ เมื่อถามอา ก็จะโดนดุต่่า

ครูพลฯ ได้ข้อมูลว่า สุนิสาชอบวิชานี้เพราะได้ออกกำลังกายจะได้สนุกสนาม ร่าเริง เมื่อได้เล่นกีฬาทุกชนิด แต่ก็เพียงในคาบเท่านั้น นอกเหนือจากเวลานี้ส่วนใหญ่ ก็จะเก็บตัวเฉย ๆ เข้ากับเพื่อนง่าย ไม่เกรง แต่ขีโมโห ช่างคิด

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สุนิสา

เธอเล่าถึงความไม่สบายใจในบ้านที่มีเหตุการณ์ทะเลาะกันบ่อย ๆ ทำให้ไม่สบายใจ กลุ้มใจ ไม่อยากอยู่บ้าน น้อยใจไม่มีใครเข้าใจตนเอง บางครั้งอยากได้ของเล่นก็ไม่มีใครให้ต้องผิดหวังเสมอ รู้สึกคับแค้นใจในวาสนาของตนเอง อยากมีบ้านที่อยู่พร้อมหน้า พ่อ แม่ และน้อง ๆ รักโรงเรียน และเกลียดบ้านที่อยู่ทุกวันนี้ สุนิสาไม่เคยพาเพื่อนไปที่บ้าน แต่ชอบไปบ้านเพื่อน ๆ บางครั้งจะกลับเย็น ๆ เพราะสบายใจดี อยากเรียนให้จบเร็ว ๆ จะได้มีงานดี ๆ มีเงินเยอะ ๆ ไปสร้างบ้านให้พ่อ

แม่ และน้องๆ อยู่อย่างอิสระ

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อน ๆ

เบญจวรรณ เพื่อนสนิทของสุนิสาเล่าว่า สุนิสา มักบ่นเสมอว่าไม่อยากอยู่บ้าน ที่บ้านไม่มีความสุข และเคยเห็นสุนิสาร้องไห้คนเดียวบ่อยๆ บางครั้งจะขอตัวอยู่คนเดียวเฉียบๆ จะนั่งเหม่อลอย เศร้าซึม แต่พอถึงเวลาเรียน ก็จะไปโรงเรียนสนุกสนาน ไปด้วยกับการเรียนและเพื่อน ๆ

4. ข้อมูลการเยี่ยมบ้าน

เมื่อครูศิริอรไปเยี่ยมบ้านที่สุนิสาอาศัยอยู่ จึงพบว่า เธอเป็นบุตรคนโต มีน้องหญิง 1 คน บิดา มารดามีอาชีพค้าขาย ในบ้านมี ปู่ ย่า อาผู้ชาย อาผู้หญิง และอาสะใภ้ แม่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ในครอบครัว รวมทั้งดูแลกิจการให้ ขณะไปเยี่ยมพบย่า อาสะใภ้ และอาผู้หญิงอยู่ในบ้านสังเกตเห็นว่าทุกคนจะไม่ค่อยใส่ใจกันและกัน และมักจะพยายามเล่าพฤติกรรม ความจำเป็นที่ต้องดูแลสุนิสาบ่อย ๆ ให้ฟัง

5. ข้อมูลจากผลการเรียนทุกวิชาจากระเบียบสนาม

การเรียนของสุนิสาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการสอบจะอยู่ระหว่างเกรด 2-3 แต่ปีนี้ เกรดวิชาคณิตศาสตร์ ลดลงกว่าปีก่อนๆ

6. ข้อมูลจากจิตแพทย์

จากการพูดคุยและตรวจสอบทางจิตวิทยา ได้ข้อมูลว่า สุนิสามีอวัยวะต่างๆ ปกติดี แต่สีหน้าไม่มีความสุข เมื่อเวลาผ่านไปสักครู่ สุนิสาก็สามารถเดินได้อย่างปกติ การทดสอบระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ นอกนั้นสุนิสายังเล่าให้จิตแพทย์ฟังว่า สภาพความเป็นอยู่ในบ้านไม่มีความสุข ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม ทมหวัง ผิดหวัง รู้สึกเช่นนี้มาตั้งแต่ พ่อกับแม่จากไปได้ประมาณ 3 เดือนเป็นต้นมา จนกระทั่งบัดนี้และมักจะมีอาการทางกาย เช่น ปวดท้อง ปวดหัว ปวดข้อ นอนไม่หลับ รู้สึก เบื่อหน่าย ท้อแท้ เมื่อเวลาที่มีเรื่องทุกข์ใจ มักจะชอบอยู่คนเดียวเฉียบๆ และเหงาจะโกรธง่าย มีเรื่องขุ่นใจ กับคนอื่นบ่อย ๆ ฯลฯ

ครูศิริอร พยายามบอกกับตัวเองได้บ้างแล้วว่า ทำไมสุนิสาจึงเป็นเช่นนั้น...

อาการของสุนิสาเกิดจากการป่วยทางจิตใจ แต่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัวที่กดดันบีบคั้นนั่นเอง...

ครูศิริอรจึงกลับไปพูดคุยกับจิตแพทย์อีกครั้งว่าสภาพการณ์เช่นนี้ทางโรงเรียนจะช่วยสุนิสาอย่างไรได้บ้าง ซึ่งก็ตรงกับสิ่งที่จิตแพทย์ต้องการให้ข้อเสนอแนะแนวทางกับทุกคนที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือเช่นกัน

วิธีการช่วยเหลือ

1. ควรหาทางทำความเข้าใจกับผู้ปกครองว่าสภาพบ้านควรมีบรรยากาศสบายๆ และทำความเข้าใจให้ทุกคนรู้ว่าความขัดแย้งต่างๆ ที่มีต่อกัน ทำให้เกิดความเศร้าในใจเด็กได้ ฉะนั้นผู้ใหญ่ต้องอ่อนน้อม และเข้าใจกันมากขึ้น ลดการทะเลาะกันให้เด็กเห็น

2. พ่อกับแม่ต้องเป็นหลัก ช่วยให้กำลังใจเด็ก ไม่ปรับทุกข์กับเด็กเพราะเด็กไม่เข้าใจ และยังไม่สามารถพอที่จะปรับตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ยุ่งเหยิงได้ เด็กมักจะทุกข์ใจกังวลตามผู้ใหญ่ไปด้วย พ่อกับแม่ควรให้กำลังใจให้เด็กต่อสู้และหาทางออกที่เหมาะสม ส่งเสริมความดีที่เด็กมีอยู่ ชมเชยความสามารถกลับมาอยู่กับเด็กเอาใจใส่ให้มากขึ้น

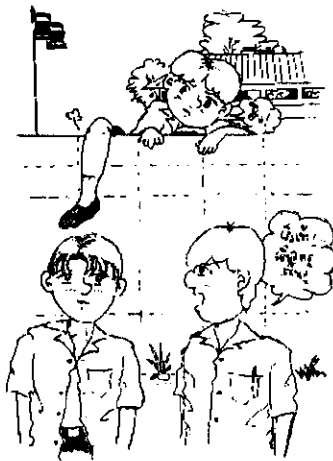
3. ทางโรงเรียนเมื่อครูทราบถึงอารมณ์เศร้าของเด็กจะช่วยคลายความทุกข์ในใจให้เด็กได้โดยให้คำปรึกษาเพื่อเด็กจะได้ระบายความรู้สึก และรับฟังด้วยความเห็นใจ ครูทุกคนควรเอาใจใส่ ได้ถ่มถึงความเป็นไปเกี่ยวกับการเรียน ความเป็นไปทางบ้าน ให้กำลังใจเด็กที่ต่อสู้และอดทนด้วยดี จะทำให้เด็กรู้สึก ว่ามีคนเข้าใจเห็นใจ

" ความผิดของใคร "

" ความผิดของใคร "

เช้าวันพุธ อาจารย์ประจำชั้นเข้าห้องเรียนและสำรวจนักเรียนในชั้นพบว่า 3 วันแล้วที่รักเกียรติไม่มาโรงเรียน จึงถามนักเรียนในห้องว่า “ใครรู้บ้างว่า ทำไมรักเกียรติ ไม่มาโรงเรียน” ไม่มีเสียงตอบหรือ คำพูดใดๆ และถาม ด.ช.ชาติศรี ซึ่งอยู่ใกล้บ้านกับทราบ ว่า เมื่อวันจันทร์เห็นรักเกียรติแต่งตัวนักเรียน แต่ยังอยู่ในบ้าน “ผมออกมาโรงเรียนเช้ากว่าจึงไม่ทราบว่ารักเกียรติมาโรงเรียนหรือเปล่าครับ” อาจารย์วารีย์จึงบอกให้ชาติศรีแวะไปดูรักเกียรติที่บ้านด้วยว่าเป็นอะไร จึงขาดเรียนหลายวัน

และในเช้าวันพฤหัสบดี รักเกียรติก็มาโรงเรียน

เมื่ออาจารย์ถามเรื่องการขาดเรียน เขาบอกว่าไม่ค่อยสบาย แต่พอวันศุกร์เขาก็ขาดเรียนอีก ทำให้อาจารย์วารีย์เริ่มสงสัย ในความผิดปกติของรักเกียรติ ซึ่งก่อนหน้านี้เขาก็ขาดเรียนบ้างเป็นครั้งคราว ระยะเวลาที่ค่อนข้างจะขาดเรียนบ่อยขึ้น ผลการเรียนค่อนข้างต่ำ ตอนชั้นประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง นับตั้งแต่เรียนชั้น ม.1 และในปีชั้น ม.2 ผลการเรียนตกต่ำลงหลายวิชา

อาจารย์วารีย์คิดอยู่ในใจว่า ...ขณะนี้รักเกียรติซึ่งเคยเป็นเด็กเรียนร้อย ตั้งใจเรียน กำลังจะมีปัญหาอะไรหรือไม่ และถ้าเขามีปัญหา ใครจะช่วยเขา

ไต้บ้ง สมัยที่เราเป็นนักเรียนก็เคยประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งการเรียนและเรื่องส่วนตัว ทั้งครูและพ่อแม่ก็คอยช่วยเหลือ หรือให้การเอาใจใส่เรา จนประสบความสำเร็จและมาเป็นครู เราจะปล่อยให้ลูกศิษย์ของเรามีปัญหาและเสียอนาคตได้อย่างไร

ครูวาริจึงคิดหาทางช่วยเหลือรักเกียรติก่อน ที่จะสายเกินไป โดยคิดว่าในขั้นต้นจะต้องรู้จักรักเกียรติให้มากกว่านี้

ทำความเข้าใจกับนักเรียนให้มากและชัดเจนขึ้น

ครูวาริเริ่มด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อให้รักเกียรติเปิดเผยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะพูดคุยอย่างเปิดเผยเอง 3-4 ครั้ง ทำให้ทราบข้อมูลว่า พ่อแม่ของรักเกียรติทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทของเอกชน ทั้ง 2 คน แต่อยู่คนละแห่ง ออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้า จะกลับบ้านก็ประมาณ 2-3 ทุ่มหยุดวันเสาร์อาทิตย์ รักเกียรติกลัวพ่อมากเพราะพ่อเป็นคนดุ เจาะเขี้ยวไม่ให้ง่าย รักเกียรติมักถูกพ่อดุบ่อยๆ เมื่อทำอะไรไม่ถูกใจพ่อ โดยเฉพาะเรื่องการเรียนแม่เป็นคนใจเย็น แต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาพูดคุย หรือเล่นด้วย ในบ้านมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 5 คน คือ พ่อ แม่ ลูก 2 คน และยาย ยายจะคอยดูแลอาหาร ให้ทุกคนในครอบครัว ยายใจดี ความสัมพันธ์ระหว่างรักเกียรติกับน้องๆ ไม่มีปัญหา น้องไม่เกรง ไม่ดื้อ พ่อจะรักน้อง แม่จะรักด.ช.รักเกียรติ รักเกียรติทำการบ้านเอง เคยถามพ่อบ้างบางครั้ง ก็มัก

จะถูกดุ ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพราะเรียนไม่รู้เรื่อง และเรียนอ่อนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ชอบเรียนวิชาศิลปะ ภาษาไทย พลศึกษา บางวันทำการบ้านไม่ได้ก็จะไม่ทำ เคยถูกครูตีเมื่อไม่ส่ง การบ้านลอกการบ้านจากเพื่อนบ้าง รักเกียรติมีเพื่อนมาก กับเพื่อนทุกคนเข้ากันได้ มีเพื่อนต่างโรงเรียนมาก โดยเฉพาะเพื่อนที่จบชั้น ป.6 รักเกียรติบอกชอบโรงเรียนที่เรียนอยู่ แต่อยู่บ้านเหงา จึงมักออกไปเล่นกับเพื่อน หรือไปเที่ยว ครูที่สอนรักเกียรติส่วนใหญ่เห็นว่า รักเกียรติเป็นเด็กเรียบร้อย ไม่ดื้อ สนใจเรียนพอสมควร การมาเรียนขาดบ้างเป็นครั้งคราว

ตั้งข้อสังเกตหรือสมมุติฐาน

ครูวาริเริ่มตั้งข้อสังเกตว่า ที่รักเกียรติไม่มาโรงเรียน อาจเป็นเพราะเรียนไม่สนุกในบางวิชาและไม่รู้เรื่อง จึงทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน หรืออยู่บ้านทำการบ้านไม่ได้ ไม่รู้จะถามใคร จึงเกิดความรู้สึกไม่อยากจะเรียน ประกอบกับเกิดความเหงา เมื่ออยู่บ้าน จึงไม่อยากอยู่ทำให้สนใจการเรียนน้อยลง และไปเที่ยวกับเพื่อน

ครูวาริจึงหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกด้วยการไปเยี่ยมว่ามีอยู่ด้วยกัน 5 คน รักเกียรติเป็นหลานคนโต เรียบร้อย ไม่ค่อยพูด ตอนเล็กๆ เรียนหนังสือดี แต่ขณะนี้เรียนอ่อนลง บิดามารดาส่งเสริมด้านการเรียนของลูกเสมอมา แต่ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูก ยายบอกว่

รักเกียรติไม่ค่อยอ่านหนังสือ ท่องเล่น ท่องเที่ยว
ยายต้องคอยเตือนให้ทำการบ้าน จะทำการบ้านเอง
ไม่มีใครดูแล รักเกียรติจะไปโรงเรียนทุกวัน นอกจาก
ป่วยมาก ๆ เพราะพ่อแม่ไม่ค่อยยอมให้หยุดเรียน คง
จะกลัวพ่อและแม่จะทำผิดหรือไม่ถูกใจพ่อ จึงมัก
ทำให้ถูกพ่อดุดบ่อย

นอกจากการไปเยี่ยมบ้านแล้ว ครูวาริได้ใช้วิธี
การสังเกตอีกหลายครั้งและในหลายสถานการณ์ เพื่อให้
ได้ข้อมูลมากขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
ด้านการเรียน การเข้าสังคม ในหมู่เพื่อน อารมณ์
ตลอดจนบุคลิกภาพ พบว่ารักเกียรติเป็นเด็กที่ค่อนข้าง
จะเรียบร้อย ใจเย็น ไม่ค่อยร่าเริง พูดน้อย ใจน้อย
ไม่ค่อยกล้าแสดงออก รับผิดชอบงานพอสมควร ไม่ทำ

อะไรผิดกฎระเบียบของโรงเรียน การมาเรียนขาดบ้าง
เป็นครั้งคราว ระชະนี้มักขาดเรียน 2-3 วัน ติดต่อกัน
บ่อยครั้ง เข้ากับเพื่อนได้ดีและเป็นที่ยอมรับของ
เพื่อนๆ ไม่เคย มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อน

ครูวาริได้พิจารณาจากข้อมูลหลายๆ ด้าน
ประกอบกันแล้วเห็นว่ารักเกียรติคงจะไม่มีปัญหา
อะไรมาก นอกจากการเรียนเริ่มลดลง และขาดเรียน
บ่อยขึ้น ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้อาจทำให้เกิดปัญหาอื่น
ที่ร้ายแรงตามมาได้ เช่น ปัญหา เกเร หนีเรียน ชอบเที่ยว
และอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์บางอย่าง ทำให้ติดสารเสพติด
หรือเกิดปัญหา อื่นๆ ตามมาได้ ต้องรีบช่วยเหลือป้องกัน
ไว้ก่อน มิฉะนั้นจะสายเกินแก้

ครูวาริเริ่มเข้าใจแล้วว่าทำไมรักเกียรติจึงเรียน อ่อนลง และขาดเรียนบ่อยขึ้น ซึ่งจากข้อมูลที่มี พอสรุปสาเหตุ ได้ว่า เกิดจาก

- เรียนไม่รู้เรื่องในบางวิชา ทำให้ไม่สนุก จึงไม่อยากเรียน
- เมื่อติดขัดเรื่องการเรียน ไม่รู้จะปรึกษาใคร โดยเฉพาะที่บ้าน
ซึ่งบางครั้งปรึกษาพ่อ ก็กลับถูกดุอีก จึงเบื่อเรียน
- อยู่บ้านเหงา เพราะความใกล้ชิดของคนในครอบครัวมีน้อย
จึงออกเที่ยวกับเพื่อนๆ เพื่อคลายความเหงา ทำให้ความสนใจ
การเรียนน้อยลง

วิธีการช่วยเหลือ

ครูวารีดคิดว่าในการช่วยเหลือรักเกียรตินี้ คงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย นับตั้งแต่

- ครูผู้สอนรักเกียรติทุกคน
- ผู้ปกครองของรักเกียรติ
- ตัวรักเกียรติเอง

ครูผู้สอนรักเกียรติ ครูวาริใช้วิธีการไปพบและพูดคุยกับครูที่สอนรักเกียรติทีละคนจนครบทุกคน และเล่าถึงพฤติกรรมของรักเกียรติ ซึ่งอาจสื่อเค้าให้มีปัญหา โดยขอร้องให้ครูทุกคนช่วยดูแลและเอาใจใส่มากขึ้น สำหรับครูประจำวิชาที่รักเกียรติเรียน ได้ดีขอให้ส่งเสริม และให้กำลังใจเสมอๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น สำหรับวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษที่เรียนไม่ค่อยดี ครูวาริขอร้องให้ครูสนใจเป็นพิเศษ และช่วยเหลือด้านการเรียน โดยสอนพิเศษหรือให้ทำแบบฝึกหัดที่ง่ายกว่ากลุ่มปกติเล็กน้อย

ผู้ปกครองของรักเกียรติ ครูวาริได้ไปเยี่ยมบ้านและหาจังหวะที่จะพบกับพ่อแม่ และพูดคุยถึงสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้การเรียนของรักเกียรติดีขึ้น โดยให้กำลังใจมากกว่าการดู มีสิ่งสนับสนุนการเรียน ตลอดจนเครื่องเล่นต่าง ๆ ตามสมควร เพื่อให้เกิดความสนุกและไม่เหงา เมื่ออยู่ที่บ้าน

ตัวของรักเกียรติเอง ครูวาริได้พยายามพูดคุยกับรักเกียรติ ให้รักเกียรติมองเห็นผลดี-ผลเสียที่จะเกิดต่อไป ถ้ายังประพฤติตนเหมือนเดิม ครูวาริได้พยายามชี้ให้รักเกียรติ มองเห็นจุดเด่นและคุณค่าความดีของตนเองและยังได้ พยายามชี้แนะถึงวิธีการเรียนที่จะช่วยทำให้ผลการเรียนดีขึ้น และรักที่จะเรียนมากขึ้น

สำหรับครูวาริเอง ก็ต้องช่วยดูแลและสังเกตพฤติกรรมของรักเกียรติอยู่เสมอ เรียกมาพูดคุยถาม และเปลี่ยนแปลงเสมอๆ บางเวลาก็สอนการบ้านให้ และคอยติดตามผล โดยสอบถามจากเพื่อนครูทุกคน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สงบ	ลักษณะ	อธิบดีกรมวิชาการ
ดร.อำรุง	จันทวานิช	อธิบดีกรมวิชาการ
นายสมยศ	มีเทศน์	รองอธิบดีกรมวิชาการ

ประธาน

นางสาวอาภา	ถนัดช่าง	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

คณะทำงานชุดที่ 1 (กำหนดแนวทาง)

นักวิชาการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

คณะทำงานชุดที่ 2 (จัดทำต้นฉบับ)

นางบังอร	เอี่ยมรอด	นักวิชาการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางสมปอง	จันทรมานิตย์	นักวิชาการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางสาวอังสนา	เปศะนันท์	นักวิชาการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

คณะปรับปรุงต้นฉบับ

นางสาวอาภา	ถนัดช่าง	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางบังอร	เอี่ยมรอด	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางสมปอง	จันทรมานิตย์	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

ภาพปก

นางสาวภัทริกา	จันทรมานิตย์	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนสตรีวิทย์ฯ 2 กรุงเทพมหานคร

ภาพประกอบ

นางสาวภัทริกา	จันทรมานิตย์	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนสตรีวิทย์ฯ 2 กรุงเทพมหานคร
นายดำรงค์	ศรีอร่าม	ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
นายบัณฑิต	บรรธูปา	นายช่างศิลป์ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา 2540

314/316 ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง ป้อมปราบ กรุงเทพฯ 10100
นายปรกรณ์ ต้นสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 2233351, 2235548

